

Beslut om införande av automatiserat beslutsfattande: *Beviljande av partiell förtida ålderspension*

Beslut

LPA inför automatiserat beslutsfattande i ärenden om beviljande av partiell förtida ålderspension.

Motiveringar

Inledning

Partiell förtida ålderspension ger möjlighet att ta ut en del av den intjänade arbetspensionen före full ålderspension. Partiell förtida ålderspension kan beviljas när den lägsta pensionsåldern har uppnåtts och personen inte får annan arbetspensionsförmån. Partiell förtida ålderspension beviljas på ansökan och betalas ut fram till att invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension beviljas.

LPA tillämpar automatiserat beslutsfattande för att avgöra ärenden som gäller beviljande av partiell förtida ålderspension där beslutet på grundval av ansökan entydigt kan härledas från lagstiftningen och obestridda fakta i ärendet.

Bestämmelser om partiell förtida ålderspension, villkoren för att börja ta ut pension, beräkningen av pensionsbeloppet, arbetsinkomster och intjänad pension som beaktas i pensionen finns i lagen om pension för lantbruksföretagare (LFÖPL, 1280/2006) och i annan arbetspensionslagstiftning. Vid bedömningen av de ovan nämnda omständigheterna görs ingen individuell prövning.

LPA har dessutom bedömt att vissa beslut om partiell förtida ålderspension kräver att en fysisk person medverkar i beslutsförfarandet. Det handlar om situationer som kräver ytterligare utredning innan ett beslut kan fattas, till exempel på grund av ofullständiga uppgifter i registret eller i samband med förmåner som minskar pensionen eller vissa internationella situationer.

Av skälen som anges nedan anser LPA att beslutsförfarandet, som är föremål för beslutet om införande, till alla delar uppfyller kraven som gäller införande av automatiserat beslutsfattande.

Materiell lagstiftning som tillämpas i förfarandet

Rätt till partiell förtida ålderspension

Enligt 35 § i LFÖPL har en lantbruksföretagare rätt att få partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den månad då den nedre åldersgränsen, som bestäms utifrån födelseåret, har uppnåtts.

Den nedre åldersgränsen för en lantbruksföretagares partiella förtida ålderspension bestäms enligt följande:

- 1) För personer födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år.
- 2) För personer födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år.

3) För personer som är födda 1965 eller senare anpassas den lägsta åldern för partiell förtida ålderspension enligt förändringen i den förväntade livslängden i enlighet med 78 § i LFöPL och 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En lantbruksföretagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension om han eller hon när pensionen börjar får annan pension eller förmån enligt arbetspensionslagarna som grundar sig på det egna arbetet, eller avträdelsestöd enligt lagen om stödande av upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Enligt 36 § 1 mom. i LFöPL grundar sig den partiella förtida ålderspensionen på den pension som tjänats in enligt arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före pensionens början. Pensionsandelen enligt LFöPL uppgår, beroende på lantbruksföretagarens val i ansökan, till 25 eller 50 procent av den pension enligt lagen som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

Enligt 2 mom. görs på pensionsandelen i den partiella förtida ålderspensionen en permanent minskning om 0,4 procent för varje månad med vilken pensionens begynnelsestidpunkt tidigare läggs före ingången av den kalendermånad som följer efter att lantbruksföretagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension (förtidsminskning).

Enligt 3 mom. höjs pensionsandelen i den partiella förtida ålderspensionen permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionsandelens begynnelsestidpunkt skjuts upp till en tidpunkt som infaller efter ingången av den kalendermånad som följer efter att lantbruksföretagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension (uppskovsförhöjning).

Enligt 4 mom. gäller att om en partiell förtida ålderspension först har beviljats till 25 procent och lantbruksföretagaren senare ansöker om den andra 25-procentiga andelen, beräknas den senare andelen utifrån samma pension som låg till grund för den först beviljade pensionsandelen. Om en förtidsminskning eller uppskovsförhöjning ska tillämpas på den senare pensionsandelen, beräknas den utifrån tidpunkten då den senare pensionsandelen börjar.

Tidpunkten för den partiella förtida ålderspensionens början

Enligt 37 § i LFöPL börjar den partiella förtida ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den då pensionen ansöktes eller vid en senare tidpunkt som sökanden har angett. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt. Partiell förtida ålderspension och den eventuella senare 25-procentiga pensionsandelen ska sökas från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

Förutsättningar för automatiserat beslutsfattande enligt förvaltningslagen

Det automatiserade avgörandeförfarandet som är föremål för det här beslutet om införande uppfyller kraven som ställs på automatiserat beslutsfattande i 8 b kap. i förvaltningslagen. Det automatiserade beslutsförfarande som avses i

införandebeslutet grundar sig direkt på lagstiftningen. Beviljandet av partiell förtida ålderspension förutsätter ingen individuell prövning.

Det automatiska avgörandeförfarandet baserar sig på behandlingsregler som LPA tagit fram tidigare. Behandlingsreglerna är utformade för att säkerställa att det automatiserade avgörandeförfarandet leder till ett resultat i enlighet med LÖPL och annan tillämplig lag i varje automatiserat avgjort ärende. I behandlingsreglerna anges i vilka situationer handläggningen och avgörandet av ett ärende överförs till en fysisk person. Ärendet överförs till en fysisk person i enlighet med behandlingsreglerna när en korrekt handläggning av ärendet kräver det.

En berörd part har rätt att kostnadsfritt söka rättelse genom att överklaga ett beslut som tagits i ett automatiserat förfarande. Då prövas rättelseyrkandet av en fysisk person vid LPA. Förfarandet uppfyller därmed kraven i 53 f § i förvaltningslagen enligt vilken beslutet ska kunna överklagas kostnadsfritt.

I enlighet med 53 g § i förvaltningslagen anges i ett förvaltningsbeslut som LPA avgjort automatiserat att beslutet har fattats i ett automatiserat förfarande. I beslutet anges också adressen till LPA:s webbplats där detta beslut om införande finns att läsa.

Förutsättningar i lagen om informationshantering för införande och användning av automatiserade beslutsförfaranden

Dokumentering av uppgiftsfördelning och behandlingsregler

Enligt 28 a § 1 mom. i lagen om informationshantering ska uppgiftsfördelningen bland personer som ansvarar för att förpliktelserna som det stadgas om i 6 a kap. i lagen om informationshantering uppfylls dokumenteras. LPA har dokumenterat uppgiftsfördelningen i ett särskilt dokument.

LPA har utformat en dokumentation om behandlingsregler i enlighet med 28 a § 2 mom. i lagen om informationshantering. Av dokumentationen framgår hur det automatiserade avgörandeförfarandet som är föremål för det här beslutet om införande fungerar. Lagligheten i innehållet i dokumentationen av behandlingsreglerna i enlighet med 28 a § 2 mom. i informationshanteringslagen har kontrollerats i enlighet med 28 a § 3 mom. informationshanteringslagen och dokumentationen har godkänts. LPA bevarar den godkända dokumentation av behandlingsregler i minst fem år från ingången av det kalenderår som följer på det år då det automatiserade beslutsförfarandet togs ur bruk.

LPA har i enlighet med 28 a § 4 mom. i lagen om informationshantering säkerställt att det i minst fem år från det att ett ärende har avgjorts utifrån den utarbetade dokumentation av behandlingsregler och datasystemen som tillämpats för avgöranden kan påvisas vilka behandlingsregler som tillämpats vid det automatiserade avgörandet av ärendet och i vilka faser av behandlingen av ärendet en fysisk person deltagit.

Kvalitetssäkring, kvalitetskontroll och hantering av felsituationer samt användningen av uppgifter

LPA har i enlighet med 28 b § i lagen om informationshantering säkerställt att avgörandeförfarandet motsvarar de behandlingsregler som LPA utformat genom att testa förfarandet övergripande. LPA har dessutom säkerställt ett gott språkbruk i automatiserat upprättade handlingar. Kvalitetssäkringsåtgärderna som vidtagits har dokumenterats i ett särskilt dokument om kvalitetssäkring och kvalitetskontrollåtgärder. Det har utsetts en person som ansvarar för kvalitetssäkringen av det automatiserade avgörandeförfarandet.

I enlighet med 28 c § i informationshanteringslagen har LPA dokumenterat riskkartläggningen av avgörandeförfarandet, åtgärderna för kvalitetssäkring och kvalitetskontrollplanen, kvalitetssäkringsplanen och genomförda kvalitetskontrollåtgärder i ett särskilt dokument. I dokumentet beskrivs också hur eventuella fel rättas och dokumenteras.

Planen för kvalitetskontroll har utarbetats utifrån den genomförda riskkartläggningen. Kvalitetskontrollen sker huvudsakligen genom uppföljning av informationssystemens funktion. Den sakliga korrektheten i besluten följs i huvudsak upp genom stickprovskontroller som utförs på basis av slumpmässigt utvalda urval. Det har utsetts en person som ansvarar för kvalitetskontrollen och hanteringen av fel i det automatiserade avgörandeförfarandet.

LPA har i sina behandlingsregler och i sin riskbedömning i enlighet med 28 f § i informationshanteringslagen bedömt aktualiteten och riktigheten i de uppgifter som används i det automatiserade avgörandeförfarandet. LPA har vidtagit de tekniska åtgärder som anses nödvändiga för att förbättra kvaliteten på uppgifterna som används i ärendehantering.

Informering

LPA informerar i enlighet med 28 e § i informationshanteringslagen om det automatiserade avgörandeförfarandet, grunderna för det automatiserade avgörandeförfarandet och andra frågor av betydelse för kundens rättigheter på sin webbplats på adressen mela.fi/ratkaisumenettely. På samma webbplats publiceras också det gällande beslutet om införande. Beslutet om införande och information om det automatiserade beslutsförfarandet kan också beställas av LPA:s kundservice per telefon. Kontaktuppgifterna till LPA:s kundtjänst finns på ovan stående webbplats.

Förutsättningar för automatiserat beslutsfattande enligt förvaltningslagen

Utöver förvaltningslagen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen tillämpas även EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU 2016/679, dataskyddsförordningen) på automatisk handläggning av ärenden när personuppgifter behandlas i beslutsfattandet. Dataskyddsförordningen innehåller bland annat bestämmelser om under vilka förutsättningar automatiserat beslutsfattande är tillåtet (artikel 22). En av förutsättningarna är att beslutet har stöd i lagstiftning som är tillämplig på den personuppgiftsansvarige och som också fastställer lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter samt berättigade intressen. Beslut som fattas i avgörandeförfarandet som avses i det här beslutet om införande baserar sig på nationell lagstiftning (förvaltningslagen och lagen om

informationshantering) och uppfyller sålunda villkoren i artikel 22 i dataskyddsförordningen. Den registrerade kan också ansöka om rättelse av beslut som getts honom eller henne så som förutsatts i dataskyddsförordningen.

LPA har i det automatiserade avgörandeförfarandet beaktat bestämmelserna om information till den registrerade i dataskyddsförordningen. I beslut som fattats i LPA:s automatiserade avgörandeförfarande anges att ärendet har avgjorts i ett automatiserat förfarande. Parterna får nödvändig information om tillämpningen av automatiserat avgörandeförfarande på LPA:s webbplats. På webbplatsen finns en sida om automatiserat avgörandeförfarande där det redogörs för hur automatiserat avgörandeförfarande används hos LPA. Dessutom ingår information om användningen av automatiserat avgörandeförfarande i dataskyddsbeskrivningen och i beskrivningen av handlingars offentlighet som finns på LPA:s webbplats.

Därutöver har LPA tagit fram och godkänt en konsekvensanalys i enlighet med dataskyddsförordningen. I den har också införandet och tillämpningen av det automatiserade avgörandeförfarandet bedömts.

Förteckning över handlingar som ligger till grund för beslutet om införande

Beslutet om införande baserar sig på följande handlingar:

- handlingen om uppgiftsfördelning som avses i 28 a § 1 mom. i informationshanteringslagen
- dokumentationen om behandlingsregler som avses i 28 a § 2 mom. i informationshanteringslagen
- dokumentationen om kvalitetssäkring så som avses i 28 b § 3 mom. i lagen om informationshantering och dokumentationen om kvalitetskontroll så som avses i 28 c § 2 mom. i lagen om informationshantering.

Förvaringstid

Om det automatiserade avgörandeförfarandet tas ur bruk förvarar LPA det här beslutet även efter detta i minst fem år efteråt. Tidsfristen inleds från början av det kalenderår som följer på tidpunkten då förfarandet togs ur bruk. Förvaringstiden baserar sig på 28 d § 3 mom. i informationshanteringslagen.

Ändringssökande

Det är inte möjligt att söka ändring i det här beslutet om införande (6 § 2 i lagen om rättegång i förvaltningsärenden 808/2019).

Kontaktinformation

Mer information om beslutet om införande finns på webbplatsen på <https://www.mela.fi/sv/om-lpa/automatiskt-avgorandeforfarande/>. LPA:s kundtjänst ger också närmare information. Kundens kontaktuppgifter finns på <https://www.mela.fi/sv/om-lpa/kontaktinformation/>.

Datum då förfarandet införs och tidpunkt för beslutet

Beslutet fattades den 1.9.2026.

Förfarandet införs den 21 september 2026.

Information om beslutsfattarna

Beslutet om införande av det automatiserade beslutsförfarandet fattades av direktören för Förmåner, arbetsförmåga och avbytarservice Päivi Wallin.